



27.8.2020

OKV/642/30/2020

OKV/642/30/2020-OKV-1

**ASIA** Rangaistuksen tuomitseminen vanhentuneesta rikoksesta**ASIAN VIREILLETULO**

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri tarkastaa rangaistustuomiot, joita koskevia ilmoituksia erikseen säädetyin tavoin lähetetään oikeuskanslerinvirastoon. Mainitussa tarkastuksessa havaittiin, että kärjäoikeus oli 7.12.2017 antamallaan tuomiolla tuominnut yhden asian vastaajista rangaistukseen muun ohella 6.10.2015 tehdystä huumausaineen käyttörikoksesta, jota koskeva haaste oli annettu hänelle tiedoksi vasta syyteoikeuden vanhennuttua 14.11.2017.

**SELVITYS**

Asiassa kärjäoikeuden puheenjohtajana toimineen kärjätuomarin 7.8.2018 päivätyn selvityksen mukaan haastehakemus oli toimitettu haastemiehelle tiedoksianto varten 8.8.2017, jolloin syyteoikeus ei vielä ollut ollut vanhentunut. Haastehakemus oli saatu annettua vastaajalle tiedoksi kuitenkin vasta 14.11.2017, jolloin syyteoikeus oli jo vanhentunut huumausaineen käyttörikoksen osalta.

Selvityksen mukaan kärjätuomari ei pääkäsittelyssä tai tuomiota kirjoittaessaan ollut kiinnittänyt huomiota kyseisen teon syyteoikeuden vanhentumiseen. Kärjätuomari on selvityksessään tuonut lisäksi ilmi, ettei huumausaineen käyttörikoksen syyksilukemisella ole juuri ollut vaikutusta vastaajan kokonaisrangaistuksen pituuteen.

**TUOMION PURKU**

Korkein oikeus on apulaisoikeuskanslerin sijaisen hakemuksesta 30.12.2019 antamallaan päätöksellä purkanut kärjäoikeuden mainitun tuomion siltä osin kuin siinä vastaajan syyksi oli luettu huumausaineen käyttörikos sekä vastaajalle tuomitun yhteisen vankeusrangaistuksen osalta. Syyte kyseisen teon osalta on hylätty vanhentuneena.

Korkein oikeus palautti asian kärjäoikeuteen rangaistuksen uudelleen määrittämistä varten. Kärjäoikeus on 6.2.2020 antamallaan tuomiolla tuominnut vastaajan 6 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen, joka vastaa pituudeltaan aiempaa kärjäoikeuden 7.12.2017 tuomitsemaa rangaistusta.

## RATKAISU

### 1 Sovellettavat säännökset

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta. Rikoslain 50 luvun 2a §:n mukaan huumausaineen käyttörikoksesta tuomitaan sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Rikoslain 8 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

### 2 Arviointi

Käräjätuomari on selvityksessään myöntänyt syyteoikeuden olleen vanhentunut huumausaineen käyttörikoksen osalta ja jättäneensä kiinnittämättä huomiota tähän seikkaan. Koska syyteoikeus kyseisestä rikoksesta oli vanhentunut, ei vastaajaa olisi saanut tuomiota teosta rangaistukseen. Käräjätuomari on menetellyt huolimattomasti tuomitessaan vastaajan vanhentuneesta teosta.

Rangaistuksen tuomitseminen rikoksesta, josta rangaistusta ei lain mukaan voi enää seurata, on omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen ja vaarantaa merkittävästi vastaajan oikeusturvaa. Virhe on lähtökohtaisesti luonteeltaan vakava ja sijoittuu tuomarin tehtävien ydinalueelle eli lainkäyttöraatkaisun tekemiseen.

Mainitunlainen virhe saattaa edellä kerrotun vakavuutensa vuoksi tulla arvioitavaksi rikoslain 40 luvun 10 §:ssä tarkoitettuna tuottamuksellisena virkavelvollisuuden rikkomisena. Rikosvastuu edellyttää mainitun pykälän mukaan kuitenkin, että teko ei sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat huomioon ottaen ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Tapauksissa, joissa kyseisenlaisesta virheestä ei ole aiheutunut vastaajalle haitallisia täytäntöönpanoseuraamuksia eikä tuomarin menettelyyn ole liittynyt sen moitittavuutta lisääviä seikkoja, kuten esimerkiksi syyteoikeuden vanhentumista tuomarin oman laiminlyönnin seurauksena, on tuomarin menettelyä pidetty oikeuskanslerin ratkaisukäytännössä tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistössä tarkoitettuin tavoin vähäisenä.

Vastaaja on nyt käsillä olevassa tapauksessa tuomittu muiden hänelle syyksi luettujen tekojen ohella huumausaineen käyttörikoksesta yhteiseen kuuden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Virheestä ei käytettävissäni olevien tietojen mukaan ole aiheutunut vahinkoa asian vastaajalle. Korkeimman oikeuden palautettua asian käsiteltäväksi käräjäoikeuteen vastaajalle määrätty uusi rangaistus on säilynyt samanmittaisena kuin käräjäoikeuden asiassa aiemmin tuomitsema rangaistus.

Kun käräjätuomarin menettely edellä kerrotuilla perusteilla olisi rikosoikeudellisesti arvioituna tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistössä tarkoitettuin tavoin vähäinen, ei hänen ole ollut syytä epäillä syyllistyneen asiassa rikokseen, ja hänen menettelyään on tutkittu vain laillisuusvalvonnallisesti toimituttamatta asiassa esitutkintaa. Pidän virhettä kuitenkin siinä määrin vakavana, että annan hänelle jäljempänä mainitun huomautuksen.

### 3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käräjätuomari on menetellyt lainvastaisesti tuomitessaan vastaajan rangaistukseen syyteoikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt

velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla kärjätuomarille huomautuksen hänen virheellisestä menettelystään.

Pyydän saattamaan ratkaisuni kärjätuomarin tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Henna-Riikka Välinen